

Werk uitvoeren voor natuur in Willinks Weust

Nieuwsbrief Natura 2000-gebied Willinks Weust

Nummer 10, december 2019

Provincie Gelderland werkt samen met Waterschap Rijn en IJssel, Staatsbosbeheer en gemeente Winterswijk aan het versterken en herstellen van de natuur in uw omgeving. We willen de natuur in Natura 2000-gebieden beter beschermen. Daarvoor zijn maatregelen nodig. In deze nieuwsbrief informeren wij u over de stand van zaken van de werkzaamheden die deze winter plaatsvinden.

Start uitvoering

In de vorige nieuwsbrief van augustus 2019 meldden we dat we in oktober 2019 zouden starten met het uitvoeren van de maatregelen voor natuurherstel. De werkzaamheden zijn uitgesteld, omdat de provincie nogmaals wilde afwegen of bomen in Natura 2000-gebieden mogen worden gekapt. De uitkomst is dat het natuurherstel van het Natura 2000-gebied Willinks Weust belangrijk is, zeker ook in relatie tot het actuele stikstofvraagstuk. De provincie wil daarom dat de maatregelen in het gebied zo snel mogelijk worden uitgevoerd.

De eerder aangekondigde werkzaamheden rond de Kleine en Grote Weust schuiven als gevolg van bovengenoemde afweging op naar het najaar van 2020. Het baltsseizoen van de oehoe is namelijk begonnen en mag niet worden verstoord.

Dit winterseizoen (januari/februari 2020) starten we met het bosrandenbeheer in het zuidelijke deel van Willinks Weust en met het maken van een verbinding (corridor) tussen graslanden. Op de kaart op pagina 2 staat op welke plekken het werk plaatsvindt.

Bosrandenbeheer

In Willinks Weust komen bijzondere planten- en diersoorten voor die kenmerkend zijn voor dit gebied en het moeilijk hebben. Dat komt onder andere doordat de waardevolle en voedselarme graslanden en de omringende bosranden in oppervlakte en kwaliteit achteruit zijn gegaan. Ze zijn van groot belang voor zeldzame plantensoorten en bijzondere insecten, zoals kleine ijsvogelvlinder. Oorzaken van de achteruitgang zijn onder andere de bomen en struiken, die zich ontwikkeld hebben tot grote exemplaren. Schaduw en afgevallen bladeren zorgen ervoor dat de voedselarme bodem voedselrijker en zuur wordt. Door het weghalen van bomen en struiken verbetert de situatie. Rond januari/februari 2020 halen we daarvoor 0,5 hectare bos weg, zodat hier schraalland kan ontwikkelen. Daarnaast gaan we op 1 hectare een aantal populieren verwijderen. Die maken plaats voor boomsoorten die in het gebied passen, zoals winterlinde, hazelaar, eiken en haagbeuken. Tot slot voeren we over een lengte van 2 km bosrandenbeheer uit. Dat betekent dat we de bosrand van struiken en enkele bomen weghalen zodat het bos niet steeds verder het grasland wegdrukt.

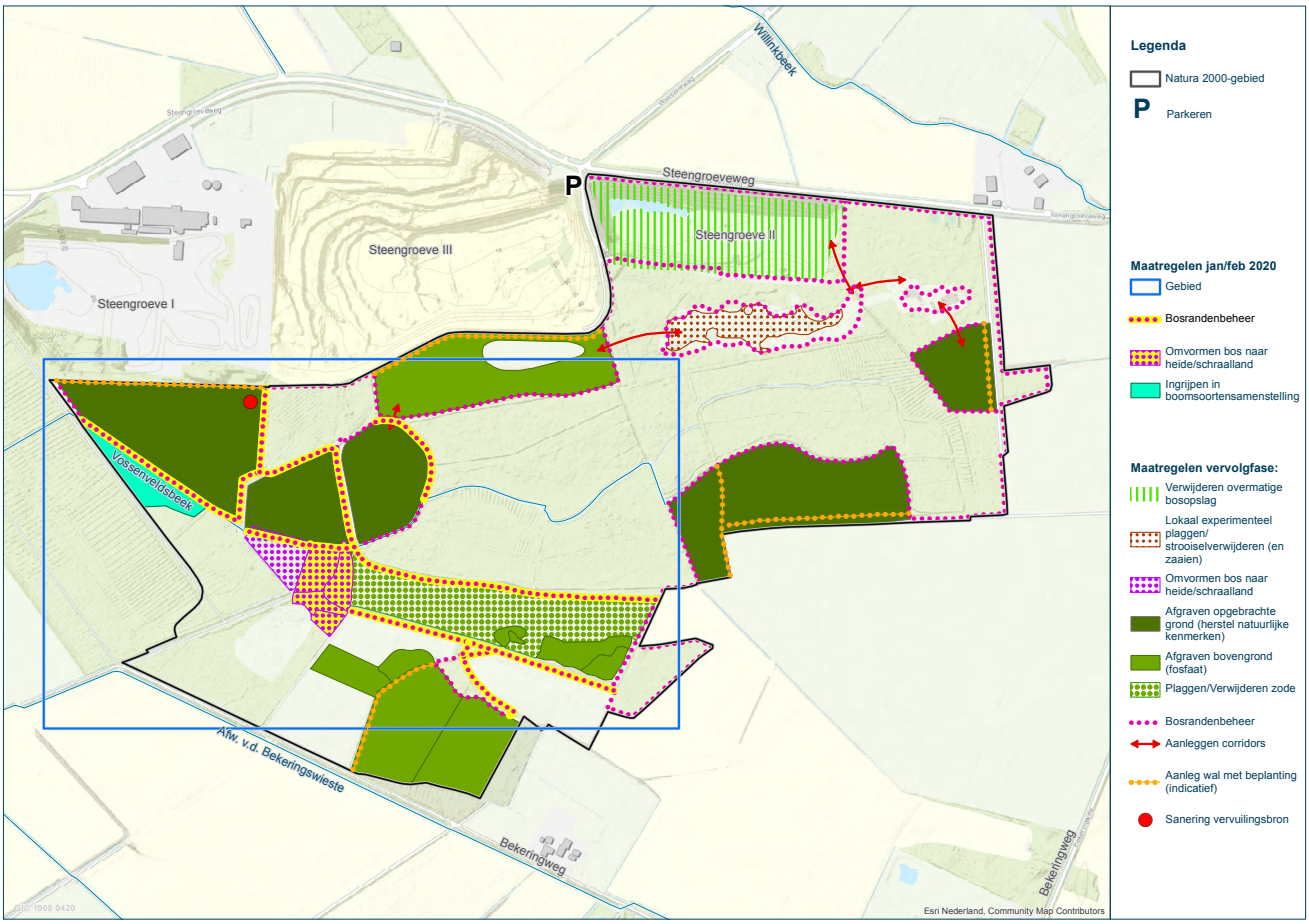
provincie Gelderland

Grote weerschijnvlinder, foto Vlinderstichting Kars Veling

Verbinden graslanden

De soortenrijke graslandpercelen liggen dicht bij elkaar, maar zijn niet met elkaar verbonden. Dat is een gemis, omdat diersoorten moeilijk tussen de open delen van Willinks Weust kunnen uitwisselen. Daarom maken we een corridor, zodat de graslandpercelen met elkaar verbonden zijn. Plantensoorten zoals klokjesgentiaan en blauwe zegge kunnen zo weer terugkeren. Uiteindelijk ontstaat een bloemrijk geheel van met elkaar verbonden graslanden. Dagvlinders als keizersmantel en grote weerschijnvlinder kunnen van het ene naar het andere leefgebied vliegen. Deze vlindersoorten zijn landelijk zeldzaam, maar komen momenteel nog wel in lage aantallen in Willinks Weust voor. Van stroken van gemiddeld 20 meter breed halen we veel bomen en struiken weg, maar niet alle. De meeste boomstronken worden gefreesd, zodat de corridor jaarlijks kan worden gemaaid. Zo draagt deze maatregel niet alleen bij aan de uitwisseling van soorten, maar betekent het ook een toename van de oppervlakte van deze soortenrijke graslanden.

Bosrandenbeheer en ingrijpen in bosopstanden

Rugstreeppad, foto Saxifraga Jan Nijendijk

Zorgvuldig te werk

Het werk voeren we zorgvuldig uit om schade aan planten, dieren en bodem te voorkomen. Een ecoloog heeft bomen en struiken die gekapt worden gemerkt. Bijzondere bomen en struiken worden gespaard, zoals wilde appel, mispel en tweestijlige meidoorn. Het vellen van bomen en struiken en het frezen van de boomstronken gebeurt machinaal. Veel struiken worden tot enkele centimeters boven de grond teruggesnoeid, waarna ze weer kunnen uitlopen. Voor het afvoeren zijn rijroutes aangepast aan de omstandigheden in het gebied. Stammen en takhout voeren we af, met uitzondering van enkele stammen die in het bos blijven liggen. Op een deel van de bodem van de nieuwe verbindingszone (corridor) halen we de strooisellaag weg, zodat zich daar schraal grasland kan ontwikkelen. Naar verwachting zijn de werkzaamheden binnen enkele weken uitgevoerd. Voor het aantal bomen dat we verwijderen voor de ontwikkeling van schraalland, gaat Staatsbosbeheer op een andere locatie weer evenveel bomen aanplanten. De omvorming van het populierenbos en het bosrandenbeheer hebben geen invloed op de oppervlakte bos; op die plekken blijft in de toekomst bos groeien.

Bijzondere natuur beschermen en herstellen

Blonde zegge, foto Saxifraga Peter Meininger

Willinks Weust is een kleinschalig gebied met verrassende natuur. Dat komt door de speciale opbouw van de bodem: de ondergrond bestaat voor een deel uit muschelkalk en bontzandsteen, afgedekt met keileem en zand. Dit is voor Nederland en Europa uniek en levert bijzondere natuur op. Daarom maakt het gebied deel uit van Natura 2000; een netwerk van beschermde natuurgebieden in Europa. In een van de groeves broedt een paartje oehoes en is het leefgebied van de kamsalamander en de rugstreeppad. Zeldzame planten zoals karwijselie, vlozegge, blonde zegge, bevertjesmos en kammos voelen zich thuis in de vochtige graslanden. In het gebied vind je ook jeneverbesstruiken, hulst, beukenbossen en eiken-haagbeukenbossen. Deze bijzondere natuur willen we behouden en versterken. Veel zeldzame planten en dieren hebben het namelijk moeilijk. Hun leefgebied is klein, uit de lucht komt te veel stikstof en de grond is te droog en te voedselrijk. Als we de omstandigheden verbeteren, dan kan de natuur zich herstellen. Zo is de natuur beter bestand tegen onder andere stikstof in de bodem.

Bekeringswieste

Vervolg uitvoering

Na afronding van het bosrandenbeheer en het maken van de verbindingszone, is een klein deel van het totale project gereed. Rond de zomer van 2020 start naar verwachting het afgraven van de voedselrijke bovengrond van een aantal natuurpercelen. De komende maanden wordt hiervoor een aanbestedingstraject doorlopen.

De voedselrijke bovengrond graven we af om de negatieve invloed van stikstof en fosfaat te verminderen. Stikstof en fosfaat verrijken namelijk de bodem. Daar groeien planten goed op die van voedselrijke grond houden, zoals brandnetels en grassen. Het is daarom nodig om de bijzondere plantensoorten in Willinks Weust die van voedselarme bodems houden te versterken, zoals klokjesgentiaan, blauwe zegge en blauwe knoop. En dat is ook weer goed voor dieren die van deze planten afhankelijk zijn, zoals keizersmantel, grote weerschijnvlinder en blauwe glazenmaker.

Maatregelen voor agrarische percelen

In 2020 en 2021 gaan we de zogeheten mitigerende maatregelen op een aantal agrarische percelen uitvoeren. Deze maatregelen zorgen ervoor dat op deze agrarische percelen overlast als gevolg van hogere waterstanden wordt voorkomen. De maatregelen bestaan uit het ophogen van landbouwpercelen en het aanpassen van de perceelafwatering. We zijn hierover in overleg en maken afspraken met de betrokken eigenaren.

Bosrandenbeheer

In de nazomer of het najaar van 2020 gaan we het uitgestelde bosrandenbeheer rond de Kleine en Grote Weust uitvoeren. Ook leggen we dan tussen deze kleine open terreinen verbindingszones aan.

Watermaatregelen

In 2020 voeren we verschillende watermaatregelen uit in het Natura 2000-gebied. Het gaat dan om het dempen van sloten en greppels en het afkoppelen van de buisdrainage op een aantal landbouwpercelen. Deze maatregelen moeten het water langer in het natuurgebied vasthouden. Nadat de mitigerende maatregelen afgerond zijn, gaan we in 2021 de waterlopen van de Vossenveldsebeek en de afwatering van de Bekeringswieste plaatselijk ondieper maken. Deze maatregelen zijn nodig om de bijzondere natuur in Willinks Weust ook op de lange termijn in stand te houden en te versterken.

Aanleg houtwallen

Op de plaats van de nieuw te ontwikkelen schraalland en op de randen van de steengroeve (III) gaan we nieuwe houtwallen of singels aanplanten. Zo kan de landschappelijke samenhang van het gebied worden versterkt. We planten zo veel mogelijk inheemse bomen en struiken, zo mogelijk van Winterswijkse/Achterhoekse herkomst. Deze beplantingsstroken hebben ongeveer een lengte van 1100 meter en een oppervlakte van 0,5 hectare.

Meer informatie

Voor vragen over de uitvoering of het inrichtingsplan kunt u contact opnemen met Marc Doppenberg, projectcoördinator Staatsbosbeheer, telefonisch via 06 54 27 83 94 of per mail m.doppenberg@staatsbosbeheer.nl.

Voor vragen over mitigerende maatregelen kunt u contact opnemen met Pascal Thijssen gebiedscoördinator Waterschap Rijn en IJssel. Hij is telefonisch bereikbaar op 06 10 94 21 55 of per mail: p.thijssen@wrij.nl.

Gekapt haartandmos in Willinks Weust

Bodemkwaliteit

De laatste tijd is PFAS veel in het nieuws. Dit is een verzamelnaam voor een groep van chemische stoffen die door mensen worden gemaakt en van nature niet in het milieu voorkomt. Staatssecretaris Van Veldhoven stelde afgelopen juli een norm vast. Die houdt in dat de grond niet vuiler mag worden dan deze al is. Eind november is door het RIVM een nieuwe norm afgegeven voor het veilig omgaan met PFAS-vervuilingen in bodem. Voor veel projecten in de huizen, grond-, weg en waterbouw wordt het nu weer eenvoudiger om grond te gaan vervoeren.

Nieuwe norm

De nieuwe norm ligt hoger dan de doorgaans in de Achterhoek aangetroffen waarden. Dit betekent voor de herstelmaatregelen van Willinks Weust dat het weer eenvoudiger wordt om komend jaar de grond onder de toepassingsnorm te gaan vervoeren.

Bodemvervuiling Driehoeksperceel

Door bodemonderzoek werd eerder dit jaar in het zogenoemde 'Driehoeksperceel' bij de rand van de Steengroeve op een locatie een flinke bodem-vervuiling aangetroffen. De locatie van de vervuiling is op de kaart op pagina 2 als 'Sanering vervuilingsbron' weergegeven. Het blijkt te gaan om vervuiling met OCB (Organochloor bestrijdings-middelen), ook wel bekend als DDT. De vervuiling is zo omvangrijk, dat een bodemsanering moet worden uitgevoerd. Daarbij wordt het vervuilde materiaal afgevoerd naar een daarvoor erkende verwerkingslocatie. De vervuiling is niet beweeglijk in de bodem. De sanering zal naar verwachting rond de zomer van 2020 plaatsvinden. Er is geen risico dat vanaf de huidige locatie de aangetroffen verontreiniging zich verder verspreidt.

Bijzondere mossen

Door de bijzondere samenstelling van de kalkrijke bodem groeien er veel bijzondere planten in Willinks Weust. Mossen zijn vaak onderbelicht; ze hebben geen mooie bloemen en zijn vaak erg klein om goed met het blote oog te bekijken. Maar in het gebied komt een aantal soorten voor die het benoemen waard zijn. De bijzondere soorten die hier voor-komen zijn onder andere de kortbladige vorm van kleidubbeltandmos, gewoon aloëmos, kammos en gekapt haartandmos. De steengroeve in het Natura 2000-gebied is zelfs een van de belangrijkste groei-plaatsen voor gekapt haartandmos in Nederland.

Stikstof in relatie tot Natura 2000-gebieden

In Europa worden veel dier- en plantensoorten bedreigd, daarom is er extra bescherming voor bijzondere natuurgebieden. Als provincie zijn we verplicht deze Natura 2000-gebieden te beschermen. Te veel stikstofuitstoot in de buurt van deze gebieden vormt een bedreiging voor de natuur en de biodiversiteit, daardoor komt het voortbestaan van planten- en diersoorten in gevaar. Als beschermings-maatregel is er een natuurvergunning of een ander toestemmingsbesluit nodig voor activiteiten waarbij stikstof vrijkomt. Ook moet de aanvrager daarbij aantonen dat de uitstoot geen negatieve effecten op de natuur heeft.

Tot 29 mei 2019 was toestemming hiervoor gebaseerd op het Programma Aanpak Stikstof (PAS). De Raad van State heeft het PAS echter ongeldig verklaard. Het beëindigen van het PAS heeft gevolgen voor economische activiteiten die stikstof produceren en die van invloed zijn op de Natura 2000-gebieden. Maar de uitspraak bevestigt het

belang van het uitvoeren van maatregelen voor natuur. De noodzaak daarvoor is daarmee zelfs groter geworden. Ook het adviesrapport 'Niet alles kan' van de commissie Remkes van 25 september 2019 geeft aan dat alle herstel- en verbetermaatregelen voor natuur zo snel mogelijk moeten worden uitgevoerd.

Meer informatie over stikstof en de laatste stand van zaken: https://www.gelderland.nl/stikstof.

Natuurgebieden in Winterswijk
Aan drie kanten omsloten door Duitsland, liggen ver van de snelweg een aantal unieke natuurgebieden. In onder meer het Wooldse Veen, Willinks Weust, Korenburgerveen, Bekendelle en het gebied rond de Boven Slinge werkt provincie Gelderland samen met Waterschap Rijn en IJssel, gemeente Winterswijk en terreinbeherende organisaties aan de bescherming en het herstel van de prachtige natuur als onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een initiatief van provincie Gelderland en komt tot stand in samenwerking met Waterschap Rijn en IJssel, Staatsbosbeheer en gemeente Winterswijk. U ontvangt deze nieuwsbrief omdat u eigendommen heeft in of dicht bij Willinks Weust of omdat u in het verleden betrokken was. Wij houden u via deze nieuwsbrief op de hoogte van de ontwikkelingen in Willinks Weust.

Aan- en afmelden nieuwsbrief

Gedurende de looptijd van het project ontvangt u 2 keer per jaar een nieuwsbrief, of vaker als er nieuws is. De nieuwsbrieven sturen we digitaal. Ontvangt u de nieuwsbrief nog niet? Stuur dan een mail naar: willinksweust@gelderland.nl. Als u geen e-mailadres heeft, neem dan telefonisch contact op via 026 359 99 99, dan sturen wij de nieuwsbrief per post. Wenst u de nieuwsbrief niet meer te ontvangen? Dan kunt u zich ook via dit mailadres of telefoonnummer afmelden.

Meer informatie op website

Achtergrondinformatie en documenten kunt u raadplegen op www.gelderland.nl/willinks-weust. In de vorige nieuwsbrieven staat onder andere informatie over het provinciale inpassingplan, het meetnet voor grondwaterstanden en de stappen in het proces van onderzoek naar uitvoering. Deze nieuwsbrieven vindt u ook op de website. Ook staat op deze pagina het Natura 2000-beheerplan van Willinks Weust.

Provincie Gelderland
Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl

19 150 328